

ТРИНАЕСТО КАЗИВАЊЕ,
ЧИЈИ НАСЛОВ МОЖЕ БИТИ
»ДАН КАД ЈЕ У БЕОГРАДУ ПЉУШТАЛА КИША«

1.

Опоруком о приватној сахрани, на гробљу у бањи Б. у кругу најуже породице, тешко си зезуо, Владо многе своје пријатеље и познанике. Па и мене.

Кад боље размислим – можда је и боље тако. Да, дошли бисмо ти сви на сахрану. Сва ђубрад, мала и велика, која си познавао. Бивше легенде Шездесет осме. Успешни чиновници, политичари, писци, пијанци, беспосличари, дисиденти (да, свако је нешто, према заслугама и по срећи, извукао из Шездесет осме). Наравно, дошло би и неколико момака из полиције.

Било би и говораница. Лажних, патетичних. Као што су мање-више, сви посмртни говори. Прекинуо се живот младог књижевног историчара и критичара. Од кога су се могли очекивати тек прави доприноси у књижевној науци. Можда би неко за твоју смрт оптужио друштво. Поменули би, обавезно, Јуни. Наравно, о Јуну све најлепше. Ни речи о томе да си код Подвожњака киднуо. Да си потпалио ломаче са дневном штампом. Да си из редакције »Студента« хтео да избациш Бранка Дупета. Да си измислио »Стуб срама«.

Тог дана, док су ковчег са твојим телом спустили у раку на малом гробљу у Б. недалеко од три јеле (ето, замишљам да у близини твог гроба расту јеле), над Београдом је лила киша. Целог дана.

Падала је и увече, када сам изашао у град. У »Липи« никог нисам нашао од познатих. Претрчао сам до »Грмеча«. Ни тамо никог познатог. Никог од ког би човек могао да се огребе за пиће.

А киша пљушти. Улица пуста. Нема таксија на станици. Ретко ко улази и излази из »Политике«.

А онда је у »Грмеча« ушла Госпођица Мартини. Као да је сами бог послао. Улази неко коме могу да кажем да је данас умро мој бивши другар. Улази неко с ким могу попити чашу пића. За душу мог другара.

На жалост, Госпођица Мартини није имала динара.

Покушао сам да добијем пиће на вересију. Рекао сам келнеру зашто ми треба пиће. Није ми поверовао. Лепи, причај ту причу неком другом.

Покушао сам онда да искамчим пиће од неког дебелог типа за суседним столом. Таква и таква ствар. Умро ми другар с којим сам био на Подвожњаку Шездесет осме. Душа од човека. Другар кога сам, касније, увредио. Знам да би ми ту увреду опростио, али није било прилике. Може ли две чаше пића за душу мог другара.

Платио би, али није при парама.

Пиће сам, ипак, попио. И не само једно. Пиће је набавила Госпођица Мартини. Не знам како. Уосталом, то није ни важно.

Лепи, да ли је заиста постојао тај Владо Јунски? упитала је Госпођица Мартини.

2.

Дан или два уочи твоје смрти одлучио сам, ту баш у »Грмечу« да те посетим. Многи твоји пријатељи и познаници су то већ урадили. Знао сам да ти нема спаса. Галопирајући рак. Да ти лекари дају највише десетак дана живота. Грозно изгледаш, отиче ти глава и грудни кош. Ништа, ништа није остало од оног Лепог Владе. Осим духа. Добро подносиш болест – чим умеш да се спрдаш. Како си, Владо? Добро. Спремам се на пут. На какав пут, Владо? Тамо где има шарених лептирића. Тамо где преко целе године цветају липе.

Нисам смео да дођем сам, па замолим Госпођицу Мартини да ми се придружи. Она бар зна шта је људска патња.

Кренемо из »Грмеча«. Већ смо били дрмнули по два-три пића.

Свратимо у прву продавницу да ти купимо нешто. У продавници немају поморанџе, банане. Имају само неке црвљиве јабуке. Купимо сок од дуња. Али кеса са соком од дуње учини ми се бедна, јадна. Зар само то болесном, на смрти другу, коме идем на помирење, да молим за опроштај? Госпођица Мартини предложи да купимо боцу пића. Зашто да не повуче који гутљај ракије? Зашто да те не обрадујемо? Мора да су ти се лекови смучили! И кад већ човек умире, онда боље да цугне гутљај ракије. Да му душа не остане жедна!

Пођемо према Војној болници. Пешке. Немамо разлога да журимо, желим да стигнемо при крају посете. Не бих волео да нашем сусрету присуствује – осим Госпођице Мартини – још неко: отац, бивша жена, деца, пријатељи.

Дува неки хладан, кишовит ветар.

Свратимо у »Колосеум«. На чашицу, а и да Госпођица Мартини мало одмори ноге. Нове ципеле је жуљају.

Из »Колосеума« свратимо у »Далматински подрум«, из »Подрума« у »Мањез«, одатле у »Мали Париз«, па у »Орач« . . . Полако се приближавам болници. Време посете је већ прошло, али мене то не брине, пустиће ме у свако доба, морају, кога ће ако неће његовог старог другара, имамо неке разговоре у четири ока, хоћу да га молим да ми опрости за сва срања која сам направдио . . . Госпођици Мартини и случајним пијанцима који седају за сто причам о Јуну и Влади Јунском. Нисам ни свестан да многе ствари измишљам, прекрајам. Побрио бих се са оним који ми каже да то што говорим није истина . . . Код Подвожњака угледни политичар моли студенте да се разиђу, да се врате у Студењак, а Влада њему, гласно, да сви чују: друже Вељко, сети се младости! Сети се Револуције! Занеми политичар а из очију му потеку сузе. Или: дошао Владин отац, иначе високи буџа, члан ЦК, на Филозофски факултет, у студентски осинак да држи говор. Да умирује студенте. Обећава златна брда и долине. А из публике глас: Одмах да поднесеш оставку! Знате већ да је то био Влада.

Моје полуистините и истините приче о Влади Јунском – видим – допадају се Госпођици Мартини. Жао јој што није пре за тебе чула и што те није упознала. Можда замишља да се могла с тобом потуцати а да то не би испало тужно.

Немамо више пара за пиће, па одлучимо да отворимо боцу коју смо теби понели. Скрнућемо само неколико гутљаја. Нећеш се љугити ако ти донесемо мало отпивену боцу.

У сумрак се довучемо до болничке капије. Дежурни официр на улазу неће ни да чује да нас пусти. Посете су одавно завршене, а осим тога ја не знам ни на ком се одељењу и у којој соби налази мој друг. И да нисам мало побркао неке ствари: ово је болница. Војна болница. Пет пара не даје на то што му кажем да сам ја носио заставу код Подвожњака. Он је тад био у основној школи. Покуша да нешто учини и Госпођица Мартини. Ваљда је упутила неки секси-

поглед. Пијана, клати се на једној ноzi. Ону другу ногу извукла из ципеле: убили је жуљеви, хоће мало да је одмори.

Ко ти је ово? пита дежурни официр.

Моја добра другарица. Којој причам све што сањам.

А туцам ли другарицу? пита.

Да, али она плаче!

Зваће војну полицију ако се одмах не изгубимо. На лево круг и марш!

И можда је боље, Владо, што се све то тако завршило. Што нисам дошао да те видим. Не знам шта бисмо једно другом имали да кажемо. И не знам како бих све то поднео да сам те видео надуведеног, изобличеног. У ствари, ни дан-данас никако другачије не могу да те замислим него онаквог каквог те памтим из Шездесет осме. Високог, плавокосог, крупних, зелених очију. Прелепог.

(Из романа Топола на тераси,
који излази у издању БИГЗ-а)